

Projekat finansira EU

Ministarstvo sigurnosti
Bosne i Hercegovine

IPA Program prekogranične saradnje
Bosna i Hercegovina - Crna Gora

Vodeći aplikant

Partneri na projektu:

Ministarstvo unutrašnjih
poslova Crne Gore –
Direktorat za vanredne
situacije

Institut zaštite od požara
i eksplozija

Sadržaj brošure isključiva je odgovornost korisnika projekta „Prekogranična suradnja Bosne i Hercegovine i Crne Gore u oblasti zaštite od požara“ i ni na koji način se ne može smatrati da odražava gledište Evropske unije.

IPA Program prekogranične saradnje
Bosna i Hercegovina - Crna Gora

KAKO POSTUPITI U SLUČAJU POŽARA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE

Projekt finansira Evropska unija

Preporuke i savjete koji su dati u ovoj brošuri trebate koristiti svakodnevno kako biste se pripremili za djelovanje u slučaju požara ili drugih nesreća.

Kako biste dobili više podataka, pojedinosti i informacija u vezi postupanja u slučaju požara i drugih nesreća, kontaktirajte sa kantonalnom upravom i općinskom službom civilne zaštite na području vašeg kantona.

FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE

Sjedište: ul. Vitomira Lukića br. 10, 71000 Sarajevo

tel: +387 33 779 450

fax: +387 33 779 499

Web site: <http://www.fucz.gov.ba>

E-mail: fucz@fucz.gov.ba

OPERATIVNI CENTAR CIVILNE ZAŠTITE FEDERALNE UPRAVE CIVILNE ZAŠTITE

tel: +387 33 779 444

+387 33 767 530

fax: +387 33 767 560

UPAMTITE! VODOM NEMOJTE:

- * **GASITI POŽAR NA ELEKTRO INSTALACIJAMA I APARATIMA POD NAPONOM, JER MOŽETE BITI IZLOŽENI STRUJNOM UDARU.**
- * **GASITI POŽAR KOJI JE IZAZVAN BENZINOM ILI ZAPALJIVIM ULJEM, JER OVE SUPSTANCE PLUTAJU NA POVRŠINI VODE I MOGU IZAZVATI ŠIRENJE POŽARA.**
- * **GASITI POŽAR U DIMNJAKU.**

U OVIM SLUČAJEVIMA GAŠENJE POŽARA JE MOGUĆE SAMO ODGOVARAJUĆIM APARATIMA (SREDSTVIMA) ZA GAŠENJE POŽARA

Lice koje je povrijeđeno vatrom ili dimom treba što prije ukloniti dalje od vatre i dima, i odmah, pozvati hitnu medicinsku pomoć na **BROJ TELEFONA 124** ili ako ste u mogućnosti povrijeđenog prevezitedo najbliže zdravstvene ustanove.

10. PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE OD POŽARA

Ako se pridržavate svih mjera zaštite od požara možete spriječiti nastajanje požara, a time otkloniti mogućnost nanošenja materijalne štete sebi, drugome i široj zajednici.

Iz tog razloga, potrebno je da:

- Uvijek održavajte u ispravnom stanju postrojenja, uređaje, električne, plinske, ventilacijske i druge instalacije, peći i ložišta, kao i druge uređaje koji mogu prouzrokovati nastajanje i širenje požara. Ne radite to sami, već pozovite ovlaštene servise;
- Po završetku rada sa uređajima, iste obavezno isključite;
- Boce i druge posude sa lako zapaljivim i eksplozivnim materijama upotrebljavajte na propisani način, i čuvajte u posebnim, osiguranim prostorijama zaštićene od prevrtanja, niskih i visokih temperatura;
- Ne radite s otvorenim plamenom u blizini zapaljivih ili eksplozivnih materija;
- Ne spaljujte otpad i druge materijale na otvorenom prostoru, a da prethodno nisu preduzete sve potrebne sigurnosne mjere zaštite od pojave i širenja požara, te obezbjeđenja odgovarajuće opreme i sredstva za gašenje požara, ako do njega ipak dođe;
- Ne dozvolite djeci pristup lako zapaljivim i eksplozivnim tvarima, djelujte odgojno i obrazovno;
- Informirajte se o mjerama zaštite od požara;
- Poduzmite i druge mjere i radnje kako biste spriječili nastajanje i širenje požara.

1. POŽAR

Požar je nekontrolirano, samoodrživo sagorjevanje koje se nekontrolisano širi u prostoru i vremenu, a prema mjestu nastanka, požari se mogu podijeliti na:

- a) Unutrašnje ili požare u zatvorenom prostoru;
- b) Vanjske ili požare na otvorenom prostoru.

Požar je realna opasnost u kojoj se, pored imovine, može izgubiti i život. Nemojte dozvoliti da vam se to dogodi, obezbijedite se na vrijeme!

S obzirom na raširenost iskorištavanja vatre, opasnost od požara postoji unatoč mjerama opreza i požari su česta pojava. Požar se pojavljuje i razvija pod različitim okolnostima.

Klasifikacija požara

Može se izvršiti na nekoliko načina. S gledišta vatrogasnih intervencija požare možemo podijeliti po fazama razvoja, po obimu i veličini, po mjestu gdje se razvijaju, po vrsti gorive materije.

Faze požara: početni požar, razbuktali požar i faza zgarišta.

Obim požara: mali, srednji, veliki i katastrofalni.

U malom požaru zahvaćena je manja količina gorive materije. Može se lahko ugaziti.

U srednjem požaru gori jedna prostorija neke zgrade ili više njih.

U velikom požaru gori cijela zgrada, tvornica ili velika površina zemljišta na otvorenom prostoru.

2. VANJSKI POŽARI ILI POŽARI NA OTVORENOM PROSTORU

Vremenske prilike, zbog isušenosti tla i biljne vegetacije, pogoduju nastanku i širenju požara na otvorenom prostoru. U većini slučajeva uzrok požara je nekontrolisano spaljivanje korova i suhe trave na poljoprivrednom zemljištu.

Takvi se požari, zbog nedovoljne pažnje mogu proširiti na šume, stambene i ekonomske objekte, te ugroziti ljudske živote.

Požar otvorenog prostora može biti izazvan i udarom groma, što je relevantno rijetka pojava. Najviše požara otvorenog prostora izazvano je nepažnjom čovjeka ili namjernom paljevinom.

3. POŽAR ZATVORENOG PROSTORA ILI POŽAR U GRAĐEVINAMA

Požarom u zatvorenom prostoru ili unutrašnjim požarom smatra se požar koji se razvija u zatvorenom prostoru - najčešće u jednoj ili više prostorija, proizvodnoj hali, unutarnjim dijelovima konstrukcija, odnosno unutar građevinskih objekata različite namjene, objekti individualnog i kolektivnog stanovanja, industrijskim i privrednim objektima, javnim objektima, poslovnim objektima i drugim objektima, uključujući i požare u rudnicima sa podzemnom eksploatacijom.

4. POŽAR NA VOZILU

Vozilo vam se zapalilo, pokušajte sami da ga ugasite jer dok stigne vatrogasno vozilo može biti kasno. Da biste to sami učinili morate poznavati osnovne sigurnosne mjere i način gašenja požara na vozilu.

Prvi znaci požara u vašem vozilu je neugodan miris paljevine, najčešće plastike ili benzina koji će se osjetiti u kabini vozila. Dim se ne mora odmah pojaviti.

Uzrok izbijanja požara na vozilu je loše stanje električnih instalacija ili istjecanje goriva. Do požara može doći i uslijed saobraćajne nezgode. Ukoliko za vrijeme vožnje osjetite neugodan miris paljevine, zaustavite vozilo i ugasite motor.

Kad ste se uvjerali da miris dolazi iz motora (vjerojatno se već vidi i dim) učinite slijedeće:

- Polagano podignite poklopac motora;
- Ukoliko je moguće odvojite akumulator;
- Uzmite aparat za gašenje početnog požara (pod pretpostavkom da ga imate u vozilu) i izvucite osigurač;
- Aparat držite okomito, usmjerite mlaz na vatru i počnite gasiti plamen;
- Ukoliko se plamen raširio, gasite isprekidanim mlazovima, jer je količina praha u aparatu ograničena;
- Obavijestite vatrogasce na broj telefona 123.

8. POSTUPCI PRI GAŠENJU POŽARA:

- **Ne podcjenjujte male požare;**
- Požar gasite u sagnutom položaju. Ukoliko je jako isijavanje požara nađite zaklon;
- Na otvorenom prostoru požar gasite niz vjetar. Iz tog razloga požar počnite gasiti sa udaljenosti od oko 5 metara;
- Požar **gasite samo ako sebe i svoje bližnje ne dovodite u opasnost.**

Imajte na umu da ćete moći pogasiti samo male požare u početnoj fazi.

9. ŠTO UČINITI UKOLIKO SE ZAPALI ODJEĆA NA OSOBI?

- Ugroženom priđite s leđa i njegovo tijelo prekrijte prekrivačem. Polegnite ga kako bi ste spriječili djelovanje plamena na lice i kosu;
- Ugušite požar počevši od glave na niže, na način da omotate ugroženo lice u prekrivač ili kaput. Oslobodite dišne **organe** da može disati;
- Ukoliko su se odjeća i prekrivač zalijepili za tijelo ugroženog lica, **ne skidajte ništa na silu.** Ukoliko je to moguće skinite nakit prije oticanja opečenih dijelova tijela;
- Ako je to moguće opečeni dio tijela odmah stavite **pod tekuću hladnu vodu 10 do 15 minuta.** Nakon hlađenja treba prekriti opečeno mjesto **sterilnom gazom ili zavojem za opekline** (srebrna strana zavoja ide na opeklinu). Nikad ne nanosite bilo kakve masti i ne stavljajte led na opečeno mjesto;
- Unesrećenom s većim opekotinama treba dati da piješto više vode;
- Ako vaša vlastita odjeća počne gorjeti, stanite, ležite na tlo i pokušajte zaustaviti gorenje odjeće na način da se kotrljate po tlu i pri tom zaštitite lice.

7. PRIPREMITE ZALIHE POTREPŠTINA ZA SLUČAJ POŽARA ILI DRUGE NESREĆE

a) Osnovne zalihe

Ako dođe do nesreće ili nepogode može se desiti da danima ili sedmicama nemate hrane ili vode, niti struje.

Iz tog razloga potrebno je da napravite zalihe hrane, vode i drugih potrepština za najmanje 3 dana za svakog člana domaćinstva.

U svom kompletu, potrebnih stvari za hitne slučajeve, treba da imate:

- Sva lična, dokumenta članova domaćinstva (držati u vodonepropusnoj posudi i sl.);
- Pitku vodu i konzerviranu hranu ili suhu hranu;
- Radio prijemnik na baterije sa rezervnim baterijama;
- Baterijsku lampu sa rezervnim baterijama;
- Vreću za spavanje (za svakog člana domaćinstva);
- Toplu odjeću i obuću;
- Lijekove koje uzimate na recepte;
- Komplet pribora prve pomoći.

b) Pribor za automobile

U svom automobilu čuvajte mali komplet pribora (svjetlosni signalni i/ili trougao, kleme, ašovčić, oprema za zamjenu guma i dr.).

Pored toga, trebate imati i komplet potrepština za opskrbu koji sadrži:

- Jednu flašu vode;
- Nekoliko konzervi hrane i otvarač za konzerve;
- Vreću za spavanje ili ćebe;
- Pribor prve medicinske pomoći.

U slučaju da nemate aparat za gašenje početnog požara, požar nemojte nikada gasiti vodom. Plamen pokušajte "pokriti" nekim pokrivačem ili krpom nastojeći da plamen što prije ugušite. Pokušajte zadržati prisebnost i ne dozvolite da vas uhvati panika. Ne zaboravite redovno održavati aparat za gašenje početnog požara kod ovlaštene organizacije.

Aparat za gašenje početnog požara spada u dodatnu opremu koja nije obavezna za luksuzne automobile, pa vam preporučujemo da nabavite jedan ABCE (klasa E je za požare na elektro instalacijama) aparat od 2 kilograma za svoje vozilo. Prema Pravilniku o izboru i održavanju aparata za gašenje početnog požara koji se mogu stavljati u promet sa garantnim rokom i rokom servisiranja, mora se nalaziti u vozilima koja su u vlasništvu privrednih društava i drugih pravnih lica.

5 UPUTE GRAĐANIMA ZA POSTUPANJE U SLUČAJU POŽARA

AKO DOĐE DO POŽARA U VAŠOJ BLIZINI, POSTUPITE NA SLJEDEĆI NAČIN:

- a) Manji požar pokušajte ugasiti aparatima za gašenje požara ili priručnim sredstvima, (zemlja, pjesak, posuda sa vodom, prekrivač - vuneni ili pamučni i sl.) ne ugrožavajući svoju sigurnost; Ako ne uspijete ili ako je požar takvih razmjera da procijenite da ga ne možete ili nećete moći ugasiti te da vam je potrebna pomoć
- b) vatrogasaca, **UPUTITE HITAN POZIV ZA POMOĆ POLICIJI na broj telefona 122, ILI POZOVITE VATROGASCE na broj telefona 123 ne računajući da su već drugi dojavili o događaju.**
- c) Kada pozovete navedene brojeve:
 - **Stanite i razmislite** gdje se nalazite;
 - Počnite razgovor **odmah** govoreći **polako i razgovijetno, šta se dogodilo, šta gori, koji sprat objekta, da li se čula eksplozija, i jesu li ljudi u opasnosti;**
 - Navedite tačnu adresu mjesta požara i lično dočekajte pomoć;

- Budite spremni dati **daljnje informacije i lične podatke** (ima li unesrećenih i ugroženih? Ima li posebnih opasnosti - na primjer od eksplozije, urušavanja i slično. Zatražite savjet šta da učinite ukoliko ste u nedoumici, dajte ime i prezime);
- **Završite** razgovor kada vam služba koju ste kontaktirali to **dozvoli**;
- **Ne** telefonirajte dalje sa vaše linije **dok ne dođe pomoć**. Služba koju ste kontaktirali možda treba dodatne informacije pa će vas kontaktirati na vaš broj telefona.

Zapamtite: da dojava mora biti kratka i jasna.

- d) Ako se nađete u zoni uticaja požara koji je u početnoj fazi, aktivno se uključite u njegovo gašenje priručnim sredstvima, za što vam može poslužiti zemlja, pijesak, prekrivač (vuneni ili pamučni), lopata, mokra metla i grane sa zelenim lišćem. Pri tom uvijek vodite računa o vlastitoj sigurnosti i mogućem odstupanju od požara;
- e) U slučaju ozbiljne ugroženosti odmah izvršite evakuaciju djece, starijih lica, kao i lica koje je uhvatila panika;
- f) Ukoliko pak trebate proći kroz zadimljeni prostor, gdje postoji i uticaj topline, dobro procijenite **da li ćete moći doći do sigurnog** mjesta. Odjenite vunenu ili pamučnu odjeću natopljenu vodom koja maksimalno pokriva sve dijelove tijela i obujte visoku obuću. Time umanjujete mogućnost opekotina i povreda. Pokrijte glavu, oči zaštitite, a mokrom tkaninom ili ručnikom pokrijte lice, nos i usta. Neposredno nakon požara ne otvarajte prozore, jer još mogu doletjeti komadići žara i napraviti štetu. Od objekta se ne udaljavajte još nekoliko sati. Zaostala žarišta požara (tinjajuće panjeve, naslage treseta) nemojte ostaviti bez nadzora;
- g) Ako se u zoni požara nalazi kuća koja je sigurna od požara i ne postoji mogućnost zapaljenja krovništa ostanite u tom objektu. Na taj način ste zaštićeni od zračenja topline i produkata gorenja. Zatvorite prozore kako dim ne bi ušao u unutrašnjost objekta;
- h) **Uklonite gorivi materijal oko kuće** (granje, korov, rastinje), obratite pažnju na krovnište i tavanačke prostore, budući da je na tim mjestima najveća mogućnost zapaljenja gorive materije, ukoliko posiječete rastinje, oko kuće, uklonite ga što dalje;
- i) Zatvorite dotok plina;
- j) Isključite napajanje objekta električnom energijom;
- k) Napunite što više posuda s vodom i stavite ih na dohvata ruke.

6. IZRADITE KUĆNI PLAN EVAKUACIJE U SLUČAJU POŽARA

U slučaju požara ili drugih nesreća, mnogi ljudi paniče iz razloga što ne znaju šta činiti u navedenim situacijama. Iz tog razloga, potrebno je da izradite plan spašavanja vaše porodice kako bi ste bili spremni da će svi članovi domaćinstva, iz kuće ili stana, izaći bezbjedno.

Prilikom izrade plana potrebno je da članove vašeg domaćinstva upoznate sa rizicima koji prijete području u kojem živite. Za dobivanje tih informacija potrebno je da kontaktirate gradsku/općinsku službu civilne zaštite, kantonalnu upravu civilne zaštite, vatrogasce, kao i web - stranice Federalne i kantonalne uprave civilne zaštite, te gradske/općinske službe civilne zaštite.

Upoznajte se sa planom evakuacije u vašoj lokalnoj zajednici.

Vašim planom, potrebno je da odredite mjesto okupljanja izvan vaše kuće ili stana.

Planirajte da vatrogasce pozivate od komšije.

Odredite mjesto gdje ćete se skloniti u slučaju da evakuacija nije naređena od nadležnog štaba civilne zaštite ili rukovodioca akcije gašenja požara.

Nemojte se vraćati u prostor koji je ugrožen požarom.

Ako je nešto ili neko ostao zarobljen u požaru, prepustite da spašavanje izvrše vatrogasci.

Pored navedenih telefona potrebno je da imate i brojeve telefona za hitne slučajeve:

- Operativni centar civilne zaštite	121
- Policija	122
- Vatrogasci	123
- Hitna medicinska pomoć	124
- Pomoć na cesti	
- Auto moto savez (BIHAMK)	1282
- Pomoć na cesti (HAKBIH)	1288